

پیش بینی موفقیت تحصیلی براساس سبک های هویت و خودکارآمدپنداری (فردی و جمعی) دانش آموزان

ژاله رفاهی^۱، عباس پناهنده^۲

چکیده

هدف از تحقیق حاضر تعیین نقش سبک های هویت و خودکارآمدپنداری (فردی و جمعی) در پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ بود. جامعه مورد مطالعه شامل کلیه دانش آموزان پسر دبیرستانی شهر اصفهان و نمونه مورد مطالعه شامل ۲۷۴ دانش آموز پسر دبیرستانی شهر اصفهان بود که با استفاده از نمونه گیری خوشه ای چند مرحله ای مورد مطالعه قرار گرفت. ابزار پژوهش آزمون سبک های هویت برزونسکی (۱۹۸۹)، پرسشنامه خودکارآمدپنداری فردی بندورا (۱۹۹۷) و پرسشنامه خودکارآمدپنداری جمعی کیم و پارک (۱۹۹۹) بود. داده ها با آزمونهای همبستگی پیرسون و رگرسیون گام به گام تحلیل شد. نتایج در سطح ۰/۰۵ اطمینان نشان داد که رابطه بین سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری، خودکارآمدپنداری فردی و جمعی و نیز رابطه دو متغیر موفقیت تحصیلی و تعهد هویت بالا و معنادار بود. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام نشان داد که به ترتیب متغیرهای تعهد هویت، خودکارآمدپنداری فردی و سبک هویت هنجاری توانایی پیش بینی بیشترین واریانس موفقیت تحصیلی را دارا بودند.

کلید واژه ها: سبک های هویت، خودکارآمدپنداری، دانش آموزان پسر دبیرستانی، شهر اصفهان.

۱. استادیار گروه مشاوره دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، نویسنده مسئول مقاله.

Zhalehfahih210@gmail.com

۲. کارشناس ارشد مشاوره، آموزش و پرورش استان اصفهان، abas.panahande@gmail.com

دستیابی به بهره وری و بهبود کیفیت نظام آموزشی از موثرترین عوامل توسعه کشورها است. مهمترین وظیفه نظام آموزشی، آماده ساختن دانش آموزان برای کسب دانش، مهارتهای شناختی و شغلی جهت ورود به اجتماع است و توجه به تربیت آنها از نظر آموزشی، پژوهشی و فرهنگی بسیار حائز اهمیت است. از جمله مهمترین نگرانیهای معلمان، مسئولان آموزش و پرورش و خانواده های دانش آموزان، موفقیت تحصیلی و جلوگیری از افت تحصیلی دانش آموزان است. نقطه مقابل موفقیت تحصیلی، افت تحصیلی است که تاثیر بسزایی در سرنوشت فرد داشته و همچنین هزینه گزافی به خانواده ها و جامعه تحمیل می کند. در این راستا، موفقیت تحصیلی دانش آموزان از جمله اهداف اساسی برنامه های آموزشی می باشد (سلملیان و کاظم زاده، ۱۳۹۳: ۲۳).

۱۴۵

موفقیت تحصیلی به وسیله آزمون ها یا ارزیابی های مستمر سنجیده می شود، با این وجود توافقی روی این مسئله وجود ندارد که چطور می توان به بهترین شکل، آن را آزمون و یا اینکه مهمترین ابعاد موفقیت تحصیلی چه عواملی هستند. به طور معمول میزان نمرات کسب شده در انواع آزمون ها، معیاری جهت سنجش موفقیت تحصیلی محسوب می گردد. موفقیت تحصیلی تاثیرات مستقیمی بر جایگاه یک فرد در ساختار شغلی و درآمد وی دارد و می تواند در موفقیت تحصیلی فرزندان در آینده نیز نقش داشته باشد (بیژه، سعیدی و محمدرحیمی، ۱۳۹۴: ۲۳).

موفقیت تحصیلی به عوامل مختلفی بستگی دارد. مواردی مانند ضریب هوشی، جنسیت، سن، محیط خانوادگی، شرایط اقتصادی، ویژگی های فردی (امید، افسردگی، خودکارآمدی و ...)، حمایت های اجتماعی و ... که می توان در یک دسته بندی کلی به عوامل فردی، اجتماعی، آموزشی و روانشناختی تقسیم کرد (جمالی، نوروزی و طهماسبی، ۱۳۹۱: ۱۷). بررسی این عوامل و تعیین سهم هر کدام در موفقیت تحصیلی به

تعیین راهکارهایی برای شناخت عوامل موثر در موفقیت تحصیلی و افت تحصیلی منجر می شود و این به برنامه ریزان کمک می کند تا عوامل مثبت تاثیرگذار را بهبود و عوامل منفی را کاهش دهند.

یکی از عوامل تاثیرگذار بر موفقیت تحصیلی، خودکارآمدپنداری است. این مفهوم ساخت چند بعدی است که اشاره به ادراک فرد از "خود" در رابطه با ویژگیهایی مانند تحصیلات، نقشهای جنسی و جنسیتی، هویت نژادی و بسیار موارد دیگر دارد. مفهوم خودکارآمدپنداری با مفهوم هویت، عزت نفس و احساس خشنودی از زندگی ارتباط نزدیک دارد. هر فرد به خصوص هر نوجوان یک عقیده اختصاصی و تصویر ذهنی از وضع خود دارد و به طریقی در ذهن خود آن را منعکس می سازد. این تصویر ذهنی بر اثر تجارب شخصی و تاثیر دنیای خارج در فرد به وجود می آید و فرد یک نظر ثابت و پایدار از محیط، از شخص خود و از ارتباط خود با محیط به دست می آورد و طبق آن مسائل زندگی را ارزیابی می کند و برای مقابله با آن به کوشش می پردازد (رئیسون، محمدی و همکاران، ۱۳۹۳: ۲۳۷).

براساس نظریه یادگیری اجتماعی یک از پیامدهای مهم اسنادعلی در ارتباط با مرکز کنترل درونی و بیرونی، مفهوم خودکارآمدی است. پیامدهای مثبت رفتار که به علت‌های درونی اسناد داده می شود در شخص احساس غرور و اعتماد به خود می کند، در حالیکه موفقیتی که به علل بیرونی چون بخت و اقبال یا کمک به دیگران نسبت داده می شود، منجر به احساس غرور و خودپنداره مثبت نمی شود (برای^۱، ۲۰۰۱: ۲۹).

تحقیقات مختلفی به رابطه خودکارآمدی و موفقیت تحصیلی اشاره داشته اند، از جمله رئیسون و همکاران، ۱۳۹۳ که دریافتند خودپنداره و عزت نفس بالای دانشجویان با موفقیت تحصیلی آنان رابطه مثبت و معناداری دارد. همچنین سلملیان و کاظم زاده، ۱۳۹۳ نشان دادند که رضایت از محیط رشد و زندگی خانوادگی معنادارترین متغیر پیش بین

^۱. Bray

برای موفقیت تحصیلی می باشند. علاوه بر آن صادقی و همکاران، ۱۳۹۲ نیز دریافتند که بین سلامت روان و موفقیت تحصیلی رابطه معناداری وجود ندارد، اما اکثر افرادی که از سلامت روان برخوردار بودند معدل بالای ۱۴ داشتند.

یکی دیگر از عوامل موثر در موفقیت تحصیلی، سبکهای هویت است. ورود به دوره نوجوانی^۱ با تغییرات مهمی از جمله بلوغ^۲ جنسی، روابط صمیمانه با همسالان، خطر کردن و تواناییهای جدید شناختی همراه است. این تغییرات انبوه، نوجوانان را وادار می سازد که به یگانگی و ثبات در تعریف خود بیندیشند و به دنبال آن باشند تا هویت^۳ خود را شکل دهند (برگر^۴، ۲۰۰۱: ۷۵). "هویت عبارت است از احساس نیاز به جدا بودن از دیگران". این نیاز تنها نیاز اساسی انسان است که همه مردم و در همه فرهنگها از بدو تولد تا مرگ آن را دارند (گلاسر^۵، ۱۳۸۰: ۹۱).

۱۴۷

برای اولین بار موضوع هویت به صورت دقیق توسط اریکسون^۶ در سال ۱۹۵۰ مطرح شد. اریکسون «وحدت هویت^۷» و «بحران هویت^۸» را تعارض عمده دوران نوجوانی می داند. به عقیده اریکسون، نوجوانی دوران هویت یابی است و هویت عبارت است از "یک احساس نسبتاً پایدار از یگانگی خود". عده ای هویت را دارای سه کارکرد اساسی می دانند: افزایش توان گزینشی، ایجاد امکان ارتباط با دیگران، نیرو بخشی و انعطاف پذیری انسان (سجادی، ۱۳۸۴: ۲۷).

نتایج مطالعات در رشد هویت تفاوت‌های فردی مهمی را در رفتار و ویژگیهای فردی بین دانش آموزان دبیرستانی آشکار ساخته است. این یافته ها نشان می دهند که دانش

^۱Adolescence

^۲Puberty

^۳Identity

^۴Berger

^۵Glaser

^۶Erickson

^۷Identity integration

^۸Identity crisis

آموزانی که در اندازگیری هویت نمره بالای میانگین می آورند، قابل اعتمادتر، سازگارتر، خودپذیرتر، و از لحاظ فردیتی منسجم تر از دانش آموزانی هستند که نمرات هویت آنها پایین تر از حد متوسط است (شهرآرای، ۱۳۸۴: ۷۸).

برزونسکی^۱ (۲۰۰۳: ۴۵۰) با بررسی زیربناهای شناختی-اجتماعی وضعیت سبکهای هویت^۲، سه سبک اطلاعاتی^۳، هنجاری^۴ و سردرگم/اجتنابی^۵ را فرض نمود این سبکها در واقع شیوه های شناختی-اجتماعی برای پردازش اطلاعات مرتبط با خود هستند.

سبک اطلاعاتی: ظاهراً سازگارانه ترین سبک می باشد و سازوکار کنار آمدن برای اداره موقعیت های روزانه است. افراد با سبک هویت اطلاعاتی، به صورت فعال و آگاهانه به جستجوی اطلاعات و ارزیابی آنها می پردازند و سپس اطلاعات مناسب را مورد استفاده قرار می دهند (برزونسکی، ۱۹۹۰: ۲۸). جهت گیری هویت اطلاعاتی با تعمق در باره خود، تلاشهای مقابله ای مسئله مدار، سبک معرفتی منطقی، احساس نیاز به شناخت، پیچیدگی شناختی، تصمیم گیری هدفمند، وظیفه شناسی، پذیرش و هویت موفق رابطه مثبت نشان می دهد (برزونسکی و کاک^۶، ۲۰۰۵: ۸۵).

سبک هنجاری: بر پایه ی تقلید و پیروی از افراد مهم در زندگی فرد بنا شده است و شامل یک دیدگاه بسته ی ذهنی و خودپنداری ثابت و سرکوب کننده ی اکتشاف است. این روش بسیار نزدیک به وضعیت تفویض اختیار ماریا است. نوجوانان با سبک هویت هنجاری، نسبت به موضوعات هویتی و تصمیم گیری ها به همنوایی^۷ با انتظارات و دستورات افراد مهم و گروه های مرجع می پردازند. آنها به طور خودکار، ارزش ها و عقاید را بدون ارزیابی آگاهانه می پذیرند و درونی می کنند؛ تحمل کمی برای مواجه شدن با

^۱ Berzonsky

^۲ Identity styles

^۳ Informational style

^۴ Normative style

^۵ Diffuse / Avoidant style

^۶ Kulk

^۷ conforming

موقعیت‌های جدید و مبهم دارند و نیاز بالایی برای بسته نگه داشتن ساختار خود نشان می‌دهند (برزونسکی، ۱۹۹۲: ۷۷۹).

سبک سردرگم/اجتنابی: نماد برخورد طفره‌آمیز در مشکلات است. راهبردهای متمرکز بر هیجان که با سطح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و نیز بی‌ثباتی خودپنداری همراه می‌باشد. افراد با سبک هویت سردرگم-اجتنابی، تعلل و درنگ می‌کنند و تا حد ممکن سعی در اجتناب از پرداختن به موضوعات هویت و تصمیم‌گیری دارند (برزونسکی، ۱۹۹۰: ۲۸). در موقعیت‌های تصمیم‌گیری، آنها ضمن اطمینان کمی که به توانایی شناختی خود دارند، معمولاً پیش از تصمیم‌گیری، احساس ترس و اضطراب نیز دارند و در تصمیم‌گیری معمولاً از راهبردهای تصمیم‌گیری نامناسب مانند اجتناب کردن، بهانه آوردن و دلیل تراشی استفاده می‌کنند (برزونسکی و فراری^۱، ۱۹۹۶؛ نقل از حجازی و فرتاش، ۱۳۸۵: ۶۹).

۱۴۹

تعهد^۲، یک چارچوب ارجاعی از ارزش‌ها و باورهاست که ممکن است خودساخته یا تجویز شده از جانب دیگران باشد. تعهد بر مبنای فرایند تصمیم‌گیری شامل اتخاذ نظر، انتخاب و رد کردن قرار دارد. "تعهد عبارتست از تثبیت و اتخاذ تصمیم‌هایی نسبتاً بادوام و سرمایه‌گذاری شخصی روی این تصمیم‌ها" (برزونسکی و کاک^۳، ۲۰۰۵: ۷۸).

تحقیقات^۳، ۲۰۰۲ (نقل از حسین نژاد، ۱۳۸۵: ۵۵) در زمینه تعلق به گروه‌های قومی و اقلیت‌ها، اشاره به تفاوت‌هایی در جریان شکل‌گیری هویت، بین افراد متعلق به آن قومیت و هم‌گروه‌های اقلیت قومی با گروه اکثریت دارد. البته مسئله قومیت‌ها بر عکس متغیرهای دیگر در بین پژوهش‌ها جایگاه کمتری به خود اختصاص داده است.

پژوهش رئیسون و همکاران (۱۳۹۳) نشان داد که بین خودپنداره و عزت نفس با موفقیت تحصیلی در دانشجویان رابطه مثبت معناداری مشاهده شد. علاوه بر آن بیژه و

^۱ Ferrari
^۲ commitment
^۳ Chae

همکاران نیز نشان دادند که فعالیت ورزشی از طریق افزایش ظرفیت هوازی، تاثیر مثبتی بر نمرات دروس مختلف به خصوص درس ریاضی داشت.

مطالعه مقصودی و همکاران ۱۳۹۴ نشان داد بین سبک هویت هنجاری و تعهد با موفقیت تحصیلی رابطه مثبت معناداری وجود دارد. عبدی زرین و همکاران نیز در پژوهشی با عنوان رابطه سبکهای هویت با خودکارآمدی پنداری فردی و جمعی به این نتیجه رسیدند که بین سبک هویت سردرگم / اجتنابی با خودکارآمدی منفی معنادار بود و همچنین رابطه بین سبک های هویت هنجاری و اطلاعاتی با خودکارآمدی پنداری فردی و جمعی مستقیم معنادار می باشد.

نتایج مطالعه واترمن^۱، ۱۹۹۷ (نقل از شهرآرای، ۱۳۸۴: ۷۹) در مورد ۱۲۳۸۶ نوجوانان در سه گروه آمریکایی سفیدپوست، سیاه‌پوستان و اسپانیایی زبانها و آسیایی‌های مقیم آمریکا نشان داد آمریکایی‌های سفیدپوست در پایین‌ترین، سیاه‌پوستان و اسپانیایی‌زبانها از بالاترین و آسیایی‌ها در حد متوسط از هویت قومی برخوردارند. دیگر یافته این بود که هرچه سطح هویت قومی افزایش می یافت به همان نسبت سطح حرمت خود، هدف زندگی و خودکارآمدی پنداری تحصیلی بالاتر می رفت. به طورثابتی ارتباط روشنی را بین حالات پیشرفته تر هویت با سطح رشد خود، عملیات صوری، استدلال اخلاقی و خودکارآمدی پنداری^۲ نشان داده است.

از نظر بندورا^۳ (۱۹۸۰) به نقل از شهرآرای (۱۳۸۴: ۸۲) خودکارآمدی پنداری مشخص می کند که انسانها چگونه در خود انگیزه ایجاد می کنند و احساس، فکر و رفتار می کنند. خودکارآمدی پنداری بالا، روی فرایندهای پایه شناختی، انگیزش، هیجان و فرایندهای گزینشی آنان اثر می گذارد. اینکه ما معیارهای رفتارمان را تا چه اندازه ای درست برآورد کرده باشیم، خودکارآمدی پنداری ما را تعیین می کند.

^۱ Waterman
^۲ Self-efficacy belief
^۳ Bandura

خودکارآمدپنداری به این معنی است که شخص تصور کند قادر است پدیده ها و رویدادها را به منظور رسیدن به وضعیت مطلوب خود، با رفتار و کردار مناسب سازمان دهد. خودکارآمدپنداری به دو بخش یعنی خودکارآمدپنداری فردی^۱ و خودکارآمدپنداری جمعی^۲ تقسیم می شود (بندورا، ۲۰۰۲: ۶۵). از آنجا که افراد هم به صورت فردی و هم جمعی عمل می کنند، خودکارآمدپنداری می تواند هم در سطح فردی و هم جمعی مفهوم سازی شود. خودکارآمدپنداری جمعی، ادراک های مشترک اعضای گروه را نشان می دهد که با قابلیت عملکرد نظام اجتماعی به عنوان یک کل و با تکالیف گروهی، تلاشها و افکار مشترک اعضای گروه و پیشرفت گروهها مرتبط است (همان).

خودکارآمدپنداری جمعی از شرایط و قرارگاههای تربیتی مانند خانواده و محیطهای آموزشی و گروه همسالان تاثیر می پذیرد (کیم و پارک^۳، ۱۹۹۹؛ نقل از مرتضوی، ۱۳۸۳: ۴۱). از جمله عوامل تاثیرگذار بر خودکارآمدپنداری عوامل فرهنگی است چنانچه مرتضوی (همان) عنوان می کند تاثیر فرهنگ در خودکارآمدپنداری قابل توجه است زیرا خانواده، مدرسه، شغل در مقایسه با نظام فراگیر فرهنگی، نظام های خردتر محسوب می شوند و از آن تاثیر می پذیرند. تاثیر متقابل فرهنگ به عنوان نظام فراگیر از یکسو و نظام های خردتر مانند خانواده، مدرسه و نیز نظامهای شغلی از سوی دیگر نابرابر است و نظامهای کلان نظامهای خردتر را بیشتر تحت تاثیر قرار می دهند تا بر عکس. از این دیدگاه لازم است در پژوهش ساختارهای روان شناختی به تاثیر عامل فرهنگ توجه شود.

با توجه به آنچه گفته شد می توان گفت، انتظار می رود دانش آموزانی که خودکارآمد پنداری بالاتر و هویت شکل گرفته تری دارند، به دلیل آنکه برداشت خوبی از تواناییهای خود دارند، از موفقیت تحصیلی بالاتری برخوردار باشند. زیرا که موفقیت

^۱ Personal self-efficacy belief

^۲ Collective self-efficacy belief

^۳ Kim & Park

تحصیلی از عمق تصورات فردی شخص ریشه می گیرد و هرچه امکان دستیابی به تصویر واقعی نسبت به خود بیشتر باشد، می تواند موفقیت بیشتری را تجربه کند. این پژوهش در صدد تبیین نقش پیش بینی کنندگی خودکارآمدپنداری و هویت برای موفقیت تحصیلی است. بنابراین در این پژوهش فرضیه های زیر مورد بررسی قرار می گیرد:

- ۱- بین سبک های هویت، خودکارآمد پنداری فردی و خودکارآمدپنداری جمعی با موفقیت تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲- سبک های هویت، خودکارآمد پنداری فردی و خودکارآمد پنداری جمعی پیش بینی کننده های معناداری برای موفقیت تحصیلی دانش آموزان هستند.

روش

جامعه ، نمونه و روش نمونه گیری

۱۵۲

جامعه آماری شامل کلیه دانش آموزان پسر مقطع دبیرستان شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۳-۱۳۹۲ بود که در کلاسهای اول، دوم، سوم و چهارم دبیرستان در نواحی پنجگانه شهر اصفهان مشغول به تحصیل بودند. طبق آمار گرفته شده از اداره آموزش و پرورش تعداد آنها مجموعاً ۸۲۳۸۷ نفر بوده است که این تعداد بر حسب سال تحصیلی دانش آموزان شامل ۳۳۳۸۵ دانش آموز سال اول دبیرستان، ۱۹۱۶۱ دانش آموز سال دوم دبیرستان، ۱۹۵۰۶ دانش آموز سال سوم دبیرستان و ۱۰۳۳۵ دانش آموز سال چهارم دبیرستان بود. نمونه مورد مطالعه پژوهش شامل ۲۷۴ نفر دانش آموز دبیرستانی بود که به صورت نمونه گیری خوشه ای از نواحی پنجگانه شهر اصفهان انتخاب و پرسشنامه های پژوهش اجرا شد. بدین صورت که از ۵ ناحیه شهر اصفهان ۲ ناحیه بصورت تصادفی یعنی نواحی ۳ و ۴ انتخاب و از هر ناحیه ۲ دبیرستان انتخاب شد، در مرحله بعد از هر مدرسه ۳ کلاس درس به عنوان نمونه مورد مطالعه بصورت تصادفی انتخاب شده و پرسشنامه ها اجرا شدند که در این پژوهش واحد نمونه گیری کلاس بود. لازم به ذکر است که

میانگین سنی دانش آموزان مورد مطالعه در پژوهش ۱۵/۸۱ و انحراف استاندارد آن ۱/۱۲ بدست آمد. همچنین معدل تحصیلی دانش آموزان برابر با ۱۷/۲۳ و انحراف استاندارد آن ۱/۳۷ محاسبه شد.

ابزار پژوهش

الف - پرسشنامه سبکهای هویت^۱ (ISI-۶G)

این پرسشنامه سه سبک هویت شامل سبک های اطلاعاتی، هنجاری و سردرگم/اجتنابی را ارزیابی می کند و بعد چهارم آن تعهد هویت است. برای اولین بار به وسیله برزونسکی (۱۹۸۹) ساخته شد و سپس دوباره توسط خود او مورد تجدید نظر شد. این پرسشنامه ۴۰ سوال دارد که ۱۱ سوال آن در ارتباط با سبک هویت اطلاعاتی، ۱۰ سوال آن در ارتباط با سبک هویت سردرگم/اجتنابی و ۹ سوال آن مربوط به سبک هویت هنجاری است. علاوه بر سه سبک هویت ۱۰ سوال نیز در ارتباط با تعهد هویت است که برای تحلیل ثانویه استفاده می شود و سبک هویتی محسوب نمی شود. پاسخ ها بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه ای تنظیم شده است (نقل از میرزاجانی، ۱۳۸۶).

۱۵۳

برزونسکی (۱۹۹۲) آلفای کرونباخ ۰/۶۲ را برای سبک هویت اطلاعاتی و ۰/۶۶ را برای سبک هویت هنجاری و ۰/۷۳ را برای سبک هویت سردرگم/اجتنابی گزارش کرد. فارسی نژاد (۱۳۸۳) آلفای کرونباخ ۰/۷۷ را برای سبک هویت اطلاعاتی، ۰/۶۰ را برای سبک هویت هنجاری، ۰/۶۶ را برای سبک هویت سردرگم/اجتنابی و ۰/۶۸ را برای تعهد هویت گزارش داد (نقل از میرزاجانی، ۱۳۸۶، ۴۵). در این پژوهش نیز با روش آلفای کرونباخ ضرایب اعتبار برای سبک هویت اطلاعاتی، هنجاری، سردرگم/اجتنابی و تعهد به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۶۳، ۰/۶۸ و ۰/۶۲ به دست آمد. براساس نظر متخصصان و پژوهش های انجام شده قبلی از روایی مطلوب برخوردار است.

^۱ - Identity Styles Questionnaire

ب - پرسشنامه خودکارآمدپنداری فردی

پرسشنامه خودکارآمدپنداری فردی بندورا (۱۹۹۷) ۴۲ گویه دارد. ودر آن از یک مقیاس هفت درجه ای (خیلی کم = ۱، متوسط = ۴، تا خیلی زیاد = ۷) استفاده می شود. ضریب آلفای کرونباخ در پژوهش مرتضوی (۱۳۸۳) از مجموع داده های ایرانی (۸۹۵ نمونه) محاسبه شد که ۰/۹۲، خاکسار (۱۳۸۴) ۰/۹۳ و احمدیان (۱۳۸۵) ۰/۸۷ گزارش شده است. این ضریب در نمونه های خارجی (غربی و کره ای) بین ۰/۸۳ تا ۰/۹۲ گزارش شده است. روایی این آزمون توسط مرتضوی (۱۳۸۳) از طریق تحلیل عوامل داده های ۸۹۵ نفر از دانش آموزان و نیز ترجمه به فارسی و برگرداندن ترجمه به انگلیسی مورد تایید قرار گرفته است. ضریب اعتبار این پرسشنامه در این پژوهش ۰/۸۷ محاسبه شد.

ج - پرسشنامه خودکارآمدپنداری جمعی

پرسشنامه خودکارآمدپنداری جمعی کیم و پارک (۱۹۹۹) ۱۳ گویه دارد و در آن همانند پرسشنامه خودکارآمدپنداری فردی از یک مقیاس هفت درجه ای (خیلی کم = ۱، متوسط = ۴، تا خیلی زیاد = ۷) استفاده می شود. برای جامعه ایرانی توسط مرتضوی (۱۳۸۳) هنجاریابی شده است. ضریب آلفای کرونباخ آن از مجموع داده های ایرانی (۸۹۵ نمونه) ۰/۸۳ و توسط خاکسار (۱۳۸۴) ۰/۸۱ و توسط احمدیان (۱۳۸۵) ۰/۸۴ برای نمونه های خارجی (غربی و کره ای) گزارش کرده است. روایی این آزمون توسط مرتضوی (۱۳۸۳) از طریق تحلیل عوامل داده های ۸۹۵ نفر از دانش آموزان مورد تایید قرار گرفته است. در این پژوهش نیز ضریب اعتبار برای پرسشنامه خودکارآمدی جمعی ۰/۸۷ گزارش شد.

یافته ها

فرضیه اول: بین سبک های هویت، خودکارآمدپنداری فردی، خودکارآمدپنداری جمعی و موفقیت تحصیلی دانش آموزان پسر دبیرستانی رابطه معنادار وجود دارد.

برای بررسی این فرضیه از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شد چراکه متغیرهای سبک های هویت، خودکارآمدپنداری فردی، خودکارآمدپنداری جمعیه موفقیت تحصیلی در سطح مقیاس فاصله ای اندازه گیری شده اند.

جدول ۱. ماتریس همبستگی متغیرهای سبک های هویت، خودکارآمدپنداری فردی، خودکارآمدپنداری جمعیه موفقیت تحصیلی (معدل تحصیلی) دانش آموزان

سبک اطلاعاتی سبک هنجاری سبک سردرگم تعهد هویت خ. فردی خ. جمعیه معدل تحصیلی						
	۱					
سبک اطلاعاتی						
سبک هنجاری	.۷۳۴**	۱				
سبک سردرگم	.۳۰۶**	.۳۰۶**	۱			
تعهد هویت	.۵۱۴**	.۵۵۴**	-.۰۵۳	۱		
خ. فردی	.۲۰۳**	.۲۰۶**	.۰۷۲	.۱۰۲	۱	
خ. جمعیه	.۲۲۱**	.۱۹۵**	.۱۱۲	.۱۰۲	.۸۲۲**	۱
معدل تحصیلی	.۳۷۸**	.۳۴۷**	-.۰۸۰	.۷۳۵**	.۳۹۱**	.۳۶۳**

۱۵۵

*p ≤ .۰۵ ≤ .۰۱p ≤

چنانچه در جدول (۱) ملاحظه می شود در بین متغیرهای تحقیق بالاترین میزان همبستگی بین متغیرهای خودکارآمدپنداری فردی و خودکارآمدپنداری جمعیه (.۸۲۲) و سپس در بین دو متغیر سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری (.۷۳۴) بدست آمده است که هر دو رابطه در سطح اطمینان ۹۹٪ بوده است. همانطور که ملاحظه می شود سبک هویت سردرگم که به عنوان یک سبک هویت ناموفق شناخته می شود با متغیرهای خودکارآمدپنداری فردی، خودکارآمدپنداری جمعیه، تعهد هویت و موفقیت تحصیلی (معدل تحصیلی) رابطه معناداری ندارد. بالاترین میزان تعهد هویت در دو سبک هویت هنجاری (.۵۵۴) و اطلاعاتی (.۵۱۴)

مشاهده می شود و کمترین میزان آن در سبک هویت سردرگم مشاهده می شود که مقدار آن معنادار نیست. نکته جالب آنکه میزان همبستگی متغیرهای تعهد هویت و موفقیت تحصیلی بسیار بالا است (۰/۷۳۵)، به عبارت دیگر می توان گفت دانش آموزانی که تعهد هویت بالاتری دارند و در دو سبک هویت هنجاری و اطلاعاتی قرار دارند از موفقیت تحصیلی بیشتری برخوردار هستند. فرضیه دوم: سبک های هویت، خودکارآمد پنداری فردی و خودکارآمد پنداری جمعی پیش بینی کننده های معناداری برای موفقیت تحصیلی دانش آموزان هستند. در ادامه تحلیل داده های آماری برای بررسی فرضیه دوم از رگرسیون گام به گام استفاده گردید که نتایج آن در جداول مربوطه نشان داده شده است.

جدول ۲. ضریب همبستگی چندگانه، مجذور ضریب همبستگی چندگانه و... در پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان

شاخص های آماری مدل	ضریب همبستگی چندگانه	مجذور ضریب همبستگی چندگانه	مجذور ضریب همبستگی تعدیل شده	مجذور همبستگی تغییر یافته یا میزان خالص	خطای استاندارد برآورد
۱: تعهد هویت	۰/۷۲۴	۰/۵۲۵	۰/۵۲۳	۰/۵۲۵	۱
۲: تعهد هویت، خودکارآمد پنداری فردی	۰/۷۹۲	۰/۶۲۷	۰/۶۲۴	۰/۱۰۲	۰/۸۹
۳: تعهد هویت، خودکارآمد پنداری فردی سبک هویت هنجاری	۰/۸	۰/۶۳۹	۰/۶۳۵	۰/۰۱۲	۰/۸۸

همانطور که در جدول (۲) قابل مشاهده می باشد در گام اول فقط نمره کلی تعهد هویت با مجذور همبستگی ۰/۵۲۵ توان پیش بینی مورد موفقیت تحصیلی را دارد. در گام دوم خودکارآمد پنداری فردی به تعهد هویت اضافه شده و با یکدیگر ۰/۶۲۷ از واریانس موفقیت تحصیلی را تبیین می کنند. در گام سوم سبک هویت هنجاری به تعهد هویت و خودکارآمد پنداری فردی اضافه شده و در مجموع ۰/۶۳۹ از واریانس موفقیت تحصیلی را پیش بینی می کنند.

جدول ۳. تحلیل واریانس رگرسیون برای پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان دانش آموزان

شاخص آماری مدل	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F	سطح معناداری
تعهد هویت	رگرسیون	۲۹۰	۱	۲۹۰	۲۸۳	۰/۰۰۰۱
	باقیمانده	۲۶۲	۲۵۷	۱/۰۲		
	کل	۵۵۲	۲۵۸	-		
تعهد هویت، خودکارآمدی اری فردی	رگرسیون	۳۴۶	۲	۱۷۳	۲۱۵	۰/۰۰۰۱
	باقیمانده	۲۰۶	۲۵۶	۰/۸		
	کل	۵۵۲	۲۵۸	-		
تعهد هویت، خودکارآمدی اری فردی، سیک هویت هنجاری	رگرسیون	۳۵۳	۳	۱۱۷	۱۵۰	۰/۰۰۰۱
	باقیمانده	۱۹۹	۲۵۵	۰/۷۸		
	کل	۵۵۲	۲۵۸	-		

۱۵۷

همانطور که در جدول (۳) ملاحظه می‌شود، ضریب F از لحاظ آماری معنی‌دار بوده است. بنابراین، می‌توان گفت که اعتبار تحلیل رگرسیون گام به گام در رابطه با پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان دانش آموزان پسر دبیرستانی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ مورد تایید ($P < 0/01$) است. در این جدول شاخص های آماری منبع تغییرات، مجموع مجذورات، درجات آزادی، میانگین مجذورات، مقدار F و معناداری آن برای سه گام رگرسیون گام به گام گزارش شده است.

آخرین جدول، تعیین ضرایب استاندارد معادله ی رگرسیون جهت بازنویسی فرمول پیش بینی است. آنچنانکه در جدول (۴) مشاهده می‌شود ضرایب استاندارد و غیر استاندارد گزارش شده اند.

جدول ۴. ضرایب رگرسیون استاندارد و غیر استاندارد برای پیش بینی موفقیت تحصیلی دانش آموزان دانش آموزان

سطح معناداری	T	ضرایب استاندارد	ضریب غیر استاندارد		شاخص آماری	مدل
		Beta	خطای استاندارد	B		
۰/۰۰۰۱	۱۸/۱۸	-	۰/۴۸	۸/۸	عامل ثابت	۱
	۱۶/۸۳	۰/۷۲۴	۰/۱۵	۰/۲۴	تعهد هویت	
۰/۰۰۰۱	۱۴/۹	-	۰/۴۷	۷	عامل ثابت	۲
	۱۷/۹۹	۰/۶۹۱	۰/۱۳	۰/۲۵۹	تعهد هویت	
	۸/۳۷	۰/۳۲۲	۰/۰۱	۰/۰۱۱	خودکارآمدپنداری فردی	
۰/۰۰۰۱	۱۵	-	۰/۴۶	۷	عامل ثابت	۳
	۱۶/۹۴	۰/۷۶۳	۰/۱۵	۰/۲۵۹	تعهد هویت	
	۸/۹	۰/۳۴۳	۰/۰۱	۰/۰۱۱	خودکارآمدپنداری فردی	
	-۲/۹۶	-۰/۱۳۶	۰/۰۱	-۰/۰۳	سبک هویت هنجاری	

۱۵۸

چنانکه در جدول (۴) مشاهده می شود، در گام اول متغیر تعهد هویت، در گام دوم متغیرهای تعهد هویت و خودکارآمدپنداری فردی و در گام سوم متغیرهای تعهد هویت، خودکارآمدپنداری فردی و سبک هویت هنجاری توان پیش بینی معنادار موفقیت تحصیلی دانش آموزان دانش آموزان پسر دبیرستانی شهر اصفهان در سال تحصیلی ۹۱-۱۳۹۰ را داشته اند که مقادیر بتا در جدول نشان داده شده اند.

بحث و نتیجه گیری

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

نتایج نشان داد که بین سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری و نیز بین خودکارآمدپنداری فردی و خودکارآمدپنداری جمعی در دو گروه رابطه مستقیم معنادار وجود دارد. هم چنین بین سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری با خودکارآمدپنداری فردی و خودکارآمدپنداری جمعی در دو گروه رابطه مستقیم معنادار وجود دارد. از طرفی بین سبک هویت سردرگم و تعهد هویت رابطه منفی معنادار وجود دارد یعنی هرچه نمرات افراد در سبک سردرگم بیشتر است نمرات آنها در تعهد هویت پایین تر است.

نتایج مطالعه برزونسکی و کاک (۲۰۰۵) نشان داد که دانشجویان با سبک اطلاعاتی در مقایسه با دانشجویان با سبک های هویت هنجاری و سردرگم در مقیاس های خودمختاری تحصیلی، خودبستگی، مهارت های مدیریت موثر زندگی، احترام و تحمل افراد متفاوت از خود، ایجاد روابط صمیمانه، استقلال هیجانی و اعتماد به نفس نمرات بالاتری گزارش کرده اند. همچنین، در مقایسه با دانشجویان با سبک های هویت سردرگم، دانشجویان با سبک های هویت اطلاعاتی و هنجاری در مقیاس های اهداف تحصیلی، واقع بینی، نقشه های طولانی مدتی در باره زندگی و اهداف و روابط پایدار با همسالان خود نمرات بالاتری نشان می دهند.

پژوهشهای بسیاری به رابطه مثبت بین خودکارآمدپنداری و عملکرد تحصیلی اشاره داشته اند. نتایج یک مطالعه درباره رابطه بین سبک های هویت و خودکارآمدپنداری نشان داد که خودکارآمدپنداری با سبک هویت اطلاعاتی و هنجاری رابطه مثبت و با سبک هویت سردرگم رابطه منفی دارد. به بیان دیگر سبک های هویت توانایی پیش بینی خودکارآمدپنداری تحصیلی را دارند (حجازی، فارسی نژاد و عسگری، ۱۳۸۶:۳۹۹). وقتی سبک هویت هنجاری با یک باور نیرومند نسبت به تواناییها (خودکارآمدپنداری) همراه باشد می تواند بر پیشرفت تحصیلی اثر بگذارد (همان). برخی مطالعات نشان می دهد که افراد با سبک هویت هنجاری سازگار و وظیفه شناس بوده و همچنین مفاهیم خود آنها پایدار و زودرس است. (برزونسکی و کاک، ۲۰۰۵:۸۵). ولوراس و بوسما (۲۰۰۵) نشان دادند که بین افراد با سبک های هویت اطلاعاتی و هنجاری در مقیاس های هیجانی روانشناختی تفاوت معناداری وجود ندارد. همچنین نرومی و

همکاران (۱۹۹۷) در بررسی رابطه بین سبک هویت و راهبردهای شناختی و رفتاری سلامت روان به نتیجه رسیدند که افراد با سبک هویت اطلاعاتی، سطح بالاتری از عزت نفس دارند. افراد با سبک هویت هنجاری، خودپنداره با ثبات تری دارند و افراد با سبک هویت سردرگم افسردگی بیشتری داشتند.

بنابراین اکثر تحقیقات صورت گرفته همسو با نتیجه این فرضیه می باشد که بین سبک های هویت موفق تر یعنی سبک اطلاعاتی و هنجاری با خودکارآمدپنداری فردی و جمعی رابطه مستقیم وجود دارد از جمله تحقیقی که فارسی نژاد (۱۳۸۳)؛ نقل از حجازی، فارسی نژاد و عسگری، (۱۳۸۶:۳۹۹) بیان کرده است.

همچنین مشخص شد که راهبردهای اسنادی و شناختی ناکارآمد، انتظار شکست و روش های نامناسب پرداختن به تکلیف (مولفه های خودکارآمدپنداری پایین)، با عزت نفس پایین، خودپنداره بی ثبات و نشانگان افسردگی همبستگی مثبت داشت. نتایج نشان داد که شناخت و رفتاری که افراد در سبک های هویت به کار می برند، با سلامت روان آنها ارتباط دارد (نقل از برزگری، ۱۳۸۶:۵۴). افرادی که بر سبک هویت اطلاعاتی و سبک هویت هنجاری تکیه می کنند، تعهدات هویت قوی تری نسبت به افراد سبک هویت سردرگم کسب کرده اند. کمبود تعهدات استوار در افراد سبک هویت سردرگم، آنان را در موقعیت آسیب پذیری قرار می دهد. گرچه استفاده از سبک های پردازش اطلاعاتی و هنجاری، هر دو با تعهد هویت همبستگی مثبت دارد، اما شکل گیری و ماندگاری این تعهدات، مبتنی بر فرآیندهای متفاوتی است (برزونسکی، ۲۰۰۴)؛ نقل از حجازی و فرتاش، (۱۳۸۵:۶۷). افراد با سبک هویت سردرگم نماد برخورد طفره آمیز در مشکلات است. راهبردهای متمرکز بر هیجان که با سطح پایینی از تعهد و اعتماد به نفس و نیز بی ثباتی خودپنداری همراه می باشد. افراد با سبک هویت سردرگم - اجتنابی، تعلل و درنگ می کنند و تا حد ممکن سعی در اجتناب از پرداختن به موضوعات هویت و تصمیم گیری دارند. در موقعیت های تصمیم گیری، آنها ضمن اطمینان کمی که به توانایی شناختی خود دارند، معمولاً پیش از تصمیم گیری، احساس ترس و اضطراب نیز دارند و در تصمیم گیری معمولاً از راهبردهای

تصمیم‌گیری نامناسب مانند اجتناب کردن، بهانه آوردن و دلیل تراشی استفاده می‌کنند. از طرف دیگر تعهد هویت در این دو سبک هویت نسبت به سبک سردرگم بیشتر است که بین سبک هویت سردرگم و تعهد هویت رابطه منفی معنادار بدست آمد که نتایج تحقیق برزونسکی (۱۹۹۰ و ۲۰۰۴، به نقل از همان) این یافته را تایید می‌کند. ویژگی‌هایی که برزگری (۵۶:۱۳۸۵) برای سبک هویت سردرگم بیان کرده رابطه بسیار نزدیکی با مولفه‌های خودکارآمدپنداری پایین دارد یعنی هرچه افراد به سمت سبک سردرگم می‌روند خودکارآمدپنداری پایین‌تری هم دارند.

از نظر بندورا داشتن یا افزایش خودکارآمدپنداری می‌تواند موقعیت تهدیدآمیز را مبدل به یک موقعیت مطمئن کند. و خودکارآمدپنداری یک فرد، واکنش‌های وی را نسبت به رویدادهای استرس‌زا تعدیل کند. خودکارآمدپنداری پایین، با عزت نفس پایین، تفکرات بدبینانه نسبت به خود و توانایی عملکرد خود در ارتباط است. افراد با خودکارآمدپنداری پایین، از هر کنشی که به باور آنها، فراتر از توانایی‌شان باشد پرهیز می‌کنند. از سوی دیگر، خودکارآمدپنداری پایین، عملکرد و بهزیستی فرد را افزایش می‌دهد از سوی دیگر خودکارآمدپنداری پایین، با انکار، پرهیز، خویش‌داری، علائم اضطراب و ناراحتی، افسردگی، علایم روان‌تنی و بهزیستی منفی مشخص می‌شوند. افراد با خودکارآمدپنداری بالا، در هنگام رویایی با رویدادهای نامطلوب و استرس‌زا، می‌توانند بر اندیشه خود کنترل داشته باشند، پایداری بیشتری از خود نشان می‌دهند و تفکرات منفی درباره خود و توانایی خود را نمی‌پذیرند.

خودکارآمدپنداری جمعی از شرایط و قرارگاه‌های تربیتی مانند خانواده و محیط‌های آموزشی و گروه همسالان تاثیر می‌پذیرد. از جمله عوامل تاثیرگذار بر خودکارآمدپنداری عوامل فرهنگی است چنانچه مرتضوی (۱۳۸۳) عنوان می‌دارد تاثیر فرهنگ در خودکارآمدپنداری قابل توجه است زیرا خانواده، مدرسه، شغل در مقایسه با نظام فراگیر فرهنگی، نظام‌های خردتر محسوب می‌شوند و از آن تاثیر می‌پذیرند. تاثیر متقابل فرهنگ به عنوان نظام فراگیر از یکسو و نظام‌های خردتر مانند خانواده، مدرسه و نیز نظام‌های شغلی از سوی دیگر نابرابر است و نظام‌های کلان

نظامهای خردتر را بیشتر تحت تاثیر قرار می دهند تا بر عکس. از این دیدگاه لازم است در پژوهش ساختارهای روان شناختی به تاثیر عامل فرهنگ توجه شود.

نتیجه تحلیل رگرسیون نشان داد که به ترتیب متغیرهای تعهد هویت، خودکارآمد پنداری فردی و سبک هویت هنجاری توانایی پیش بینی بیشترین واریانس موفقیت تحصیلی را داشته اند. در پژوهش برزونسکی (۱۲۹:۲۰۰۳) هویت اطلاعاتی بالاترین سطح سلامت روانی را داشته و هویت سردرگم پایین ترین سطح سلامت روانی را نشان می دهد. این مسئله شاید ناشی از این باشد که افراد دارای هویت اطلاعاتی، موفقیت بیشتری داشته و بازخورد مثبت از اجتماع دریافت می کنند و افراد دارای هویت زودرس، معیارها و انتظارات والدین و افراد مهم را درونی می کنند و نسبت به اطلاعات و تجربیاتی که تهدید کننده ارزشها و عقاید آنها باشد، بسته هستند. همچنین، همراه با رشد هویت، تعهدهای شخصی افراد نیز افزایش می یابد و در نتیجه تصمیم گیری، حل مسئله و کارآیی آنها بهتر می شود. در نتیجه سلامت روانی بیشتر و احساس بهتری از خود و زندگی خواهند داشت.

۱۶۲

نتایج مطالعات در رشد هویت تفاوت‌های فردی مهمی را در رفتار و ویژگیهای فردیتی بین دانش آموزان دبیرستانی آشکار ساخته است. این یافته ها نشان می دهند که دانش آموزانی که در اندازگیری هویت نمره بالای میانگین می آورند، قابل اعتمادتر، سازگارتر، خودپذیرتر، واز لحاظ فردیتی منسجم تر از دانش آموزانی هستند که نمرات هویت آنها پایین تر از حد متوسط است. در حالی که رابطه بین جهت گیری اطلاعاتی با سلامت روان مثبت و رابطه بین جهت گیری سردرگم با سلامت روان منفی است، رابطه بین جهت گیری هنجاری و سلامت روان مرز مشخص و روشنی ندارد. بنابراین، سبک هویت هنجاری ممکن است مشابه با جهت گیری اطلاعاتی با رفتارهای کارآمد و یا مشابه با جهت گیری سردرگم با اجتناب هیجانی و اثرات ناتوان کننده اضطراب، رابطه مثبت نشان دهد. از جمله، مولفه های سلامت روان افراد، موفقیت در زندگی، تحصیل و شغل است.

با توجه به نتایج بدست آمده، پیشنهاد می شود متولیان امر آموزش به نیازهای دانش آموزان در دوره متوسطه که زمان شکل گیری هویت آنان است با در اختیار قرار دادن اطلاعات واقعی و درست و تعیین هنجارهای متناسب با رشد جامعه و نیازهای آنان، توجه بیشتری مبذول دارند و همچنین با برپایی دوره های آموزشی مواجهه با بحران هویت، آنان را در راه یافتن هویت تعهد و افزایش خودکارآمد پنداری فردی یاری دهند تا در آینده شاهد موفقیت تحصیلی بیش از پیش دانش آموزان باشیم.

منابع

۱. برزگری، حشمت (۱۳۸۶). بررسی رابطه باورهای جنسیتی و سبک های هویت با پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر پایه دوم دبیرستانهای دولتی جنوب تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۲. بیژره، ناهید. سعیدی، ملیحه. محمدرجیمی، غلام رسول. (۱۳۹۴). ارتباط بین آمدگی هوازی با عملکرد حافظه و موفقیت تحصیلی. فصلنامه انجمن آرگونومی و مهندسی عوامل انسانی ایران. دوره ۳، شماره ۲. صفحات ۲۲-۳۴.
۳. جمالی، محمد. نوروزی، علی و طهماسبی، رضا. (۱۳۹۱). عوامل موثر بر خودکارآمد پنداری تحصیلی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پزشکی دانشگاه بوشهر. فصلنامه آموزش پزشکی. دوره ۱۳، شماره ۸، ۶۲۹-۶۴۱.
۴. حجازی، الهه؛ فرتاش سهیلا (۱۳۸۵). تفاوت های جنسیتی در سبک های هویت، تعهد هویت و کیفیت دوستی، فصلنامه پژوهش زنان، دوره ۴، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۵، ۷۶-۶۱.
۵. حجازی، الهه؛ فارسی نژاد، معصومه؛ عسگری، علی (۱۳۸۶). سبک های هویت و پیشرفت تحصیلی: نقش خودکارآمد پنداری تحصیلی، فصلنامه روانشناسی، ۴۴، سال یازدهم، شماره ۴، زمستان ۱۳۸۶، صص ۴۱۳-۳۹۴.

۶. حسین نژاد، بیژن (۱۳۸۵). رابطه هویت و پیشرفت تحصیلی در دانش آموزان ۱۵-۱۸ ساله، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۷. رئیسون، محمدرضا، محمدی، یحیی، عبدالرزاق نژاد، مهدی. شریفزاده، غلامرضا. (۱۳۹۳). بررسی رابطه خودپنداره و عزت نفس با موفقیت تحصیلی دانشجویان دانشکده پرستاری و مامایی شهر قاین در سال تحصیلی ۱۳۹۱-۹۲. مراقبت های نوین، فصلنامه علمی پژوهشی دانشکده پرستاری و مامایی دانشگاه علوم پزشکی بیرجند. دوره ۱۱، شماره ۳، ۲۴۲-۲۳۶
۸. سلمانیان، زهره. کاظم نژاد، احسان. (۱۳۹۳). همبستگی بین خودپنداره و موفقیت تحصیلی در دانشجویان. مجله پرستاری و مامایی جامع نگر. شماره ۷۱. ۴۰-۴۷
۹. سجادی، سید مهدی (۱۳۸۴). کثرت گرایی فرهنگی، هویت و تعلیم و تربیت، فصلنامه اندیشه های نوین تربیتی، شماره ۱، بهار ۱۳۸۴، صص ۳۸-۲۵.
۱۰. شهر آرای، مهرناز (۱۳۸۴). روان شناسی رشد نوجوان، نشر علمی، تهران.
۱۱. عبدی زرین، سهراب. ادیب راد، نسترن. یونسی، سیدجلال، عسکری، علی (۱۳۸۷). رابطه سبکهای هویت و خودکارآمد پنداری فردی و جمعی، مقایسه پسران دبیرستانی ایرانی و افغانی ساکن قم. فصلنامه روان شناسی کاربردی. شماره ۸. ۶۸۶
۱۲. گلاسر، ویلیام (۱۳۹۰). مدارس بدون شکست؛ ترجمه حمزه سادات، انتشارات رشد، تهران.
۱۳. مرتضوی، شهرناز (۱۳۸۴). ارتباطات خانوادگی، ارزشهای فرهنگی و خودپنداره؛ گزارش فرصت مطالعاتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
۱۴. میرزاجانی، زهرا (۱۳۸۶). رابطه کارکرد خانواده و سبک های هویت در دانش آموزان پایه سوم متوسطه شهرستان ساوه در سال تحصیلی ۸۶-۸۵، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

۱۵. Bandura , A .(۲۰۰۲). *Social cognitive theory in cultural context*; Applied international review. psychology: An
۱۶. Berger, K.S. (۲۰۰۱). *The developing person through the life span*; New York: worth publishers.
۱۷. Berzonsky,M,D(۲۰۰۰). Self-identity: Ralationship between process and content. *Journal of Research in Personality*,۲۸,۴۵۳-۴۶۰ .
۱۸. Berzonsky,M,D(۱۹۹۲). Identity style and coping strategies.*Journal of Personality*,۶۰,۷۷۱-۷۷۸
۱۹. Berzonsky, M.D.(۱۹۹۰). *Self-constractionover the life-span: A process perspective on identity information*. In G. J. Nieimeyer
۲۰. Berzonsky, M.D; &Kulk, L. S. (۲۰۰۵). Identity status and identity processing style , and the transition to university, *Journal of Adolescent Research*, ۱۵(۱), ۸۱-۹۸
۲۱. Bray BM.(۲۰۰۱). The influence of academic.achievement on a college students self esteem.Missouri Western State University ,SaintJoseph,MO

کتاب شناسی

- احمدیان، طه (۱۳۸۵). *رابطه خودکارآمدی، خلاقیت و رشته تحصیلی در دانش آموزان متوسطه نظری*، پایان نامه کارشناسی ارشد روان شناسی تربیتی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- حاجی، منصور (۱۳۸۴). *بررسی عوامل موثر بر شکل گیری وضعیت های هویتی در دانش آموزان متوسطه مهاباد در سال ۱۳۸۲-۸۳*؛ پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.
- جوادی، رحم خدا (۱۳۸۷). *بررسی رابطه پایگاه هویت و روابط ولی - فرزندی در زنان معتاد و غیر معتاد استان تهران*، طرح پژوهشی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی، تهران.

خاکسار بلداجی، محمد علی (۱۳۸۴). رابطه سبک های یادگیری، خودکارآمدپنداری و رشته تحصیلی در دانش آموزان متوسطه نظری، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

رحیمی نژاد، عباس (۱۳۷۹). بررسی تحول هویت و رابطه آن با حرمت خود و حالت اضطراب در دانشجویان کارشناسی، رساله دکتری، دانشگاه تربیت مدرس، تهران.

شولتز، دوان؛ شولتز، سیدنی آلن (۱۳۸۳). نظریه های شخصیت؛ ترجمه سید محمدی، یحیی، نشر ویرایش، تهران.

مرتضوی، شهرناز (۱۳۸۰). آشنایی با روان شناسی بین فرهنگی؛ انتشارات دانشگاه شهید بهشتی، تهران.

